

Ajuntament de Girona. CRDI (Valentí Fagnoli)

El fotògraf documentalista

Fagnoli va ser retratista, a més del primer gran documentalista de les comarques gironines

Valentí Fagnoli pertany a una època en què la fotografia, gràcies als avenços tècnics que s'havien aconseguit, cada vegada es va expandint més entre el sector amateur, i els professionals fotògrafs havien de trobar el seu lloc per posicionar-se com a veraders professionals de l'ofici. En el cas de Fagnoli, la participació a molts concursos fotogràfics segur que l'ajudaren a donar-se a conèixer, i a poder treballar en nombrosos encàrrecs tant per a particulars com per a institucions públiques i privades. La seva vida destaca per una intensa activitat fotogràfica que, tot i d'estil majoritàriament documental, es posiciona en determinats moments amb elements i tendències propers a l'estil contemporani de grans fotògrafs internacionals.

MARTA GRASSOT RADRESA > Text

Valentí Fagnoli i Annetta (1885-1944) és un dels fotògrafs més coneguts i populars de les comarques gironines. Així ho demostren la gran quantitat d'imatges que ha deixat aquest autor arreu dels fons i col·leccions fotogràfics: s'ha pogut constatar l'existència de més de quatre mil imatges d'aquest fotògraf, la majoria de les quals es conserven en arxius públics, tot i que també, per la seva condició de retratista, moltes estan escampades pels fons familiars d'arreu de les comarques gironines.

Gran part de la seva obra es troba disgregada en tres grans arxius: el Centre de Recerca de la Imatge (CRDI), que pertany a l'Arxiu

de l'Ajuntament de Girona, el Centre de la Imatge de la Diputació de Girona (INSPAI) i la Fundació Mascort de Torroella de Montgrí. En menor quantitat hi ha obra seva en altres arxius, com a l'Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (demarcació de Girona), a l'Arxiu Històric del Museu d'Arqueologia de Catalunya (demarcació de Girona), en alguns arxius municipals gironins i en moltes altres col·leccions particulars.

Fotògraf ambulant

Una de les principals peculiaritats de Fagnoli és la seva condició de fotògraf ambulant, a diferència d'una gran majoria de fotògrafs gironins que tenien galeria pròpia. Fagnoli va ser un fotògraf que es trasllada-

Gran part de la seva obra es troba disgregada en tres grans arxius: el Centre de Recerca de la Imatge (CRDI), el Centre de la Imatge de la Diputació de Girona (INSPAI) i la Fundació Mascort de Torroella de Montgrí

va amb bicicleta des del mar fins a la muntanya per retenir els bells paratges, naturals o arquitectònics, a més de les persones que hi vivien. Aquesta particularitat el va convertir en un dels fotògrafs més coneguts de les comarques gironines, i que en escriurens ha deixat el llegat fotogràfic més important. En les seves imatges la història i l'estètica es fonen, i ofereixen un ampli ventall d'informació de les comarques gironines i de la seva gent entre 1911 i 1944.

Valentí Fargnoli i Annetta va néixer a Barcelona el 12 d'abril de 1885. Hi va néixer fortuïtament, a Barcelona, perquè els seus pares, italians, originaris de Belmonte Castello, tenien la intenció de marxar cap a Itàlia abans del naixement del seu fill. Dels seus primers anys de vida no en sabem gaires coses. Sembla que va aprendre l'ofici de fuster i que va fabricar el seu primer aparell fotogràfic, habilitat manual per la qual es feu famós el seu germà Adolf, el qual es va dedicar a la construcció d'arquetes i objectes de marqueteria.

Sabem que a inicis del segle XX va viure a l'Argentina de tres a cinc anys, entre 1906 i 1908, aproximadament. Se suposa que abans de marxar a Amèrica devia dedicar-se a la fotografia com a aficionat i que quan va tornar es va convertir en la seva veritable vocació.

El 1912, després de tornar de l'Argentina, va casar-se a Maçanet de la Selva amb Rosa Vilaseca Grèbol, i és a partir d'aquí quan desenvolupa una gran activitat fotogràfica.

La seva evolució en l'estètica fotogràfica es percep a través de la seva trajectòria professional i a través dels seus treballs fotogràfics i dels encàrrecs que va tenir. Dona a la seva obra una mirada molt particular, que a vegades es podria posar en paral·lel amb l'estil de certs fotògrafs reconeguts internacionalment.

Entre les diferents facetes de Fargnoli hi trobem el fotògraf com a participant en concursos. Entre 1917 i 1934 va participar en diversos concursos, tant a Girona com a Barcelona, i hi va obtenir nombrosos pre-

>> Porxo amb columnes i jardí del Balneari Orion, a Santa Coloma de Farners. 1910-1944. Imatge de perfil documental, exemple de simetria, equilibri i homogeneïtat, amb un important punt de fuga.

Una de les principals peculiaritats de Fargnoli és la seva condició de fotògraf ambulat, a diferència d'una gran majoria de fotògrafs gironins que tenien galeria pròpia

Ajuntament de Girona. CRDI (Valentí Fargnoli)

>> *Membres de la secció dramàtica de la Societat Obrera l'Amistat camí del santuari dels Àngels, 1925. Exemple de retrat directe, frontal i nítid.*

mis. Participar a concursos segurament va desenvolupar en Fargnoli la mirada més artística del llenguatge fotogràfic, i el va portar més enllà de la fotografia documental. Aquest estil més artístic s'acosta a la temàtica, als continguts dels fotògrafs pictorialistes, però sense utilitzar els procediments pigmentaris propis del pictorialisme. La majoria d'aquestes imatges presenten un joc de llums i ombres, amb una atmosfera tèrbola poc definida, en què la principal finalitat és acostar l'estil fotogràfic al pictòric. En segon lloc, hi trobem el fotògraf ambulant, la seva magna obra com a fotògraf ambulant. Moltes de les imatges que feia eren positivades en format targeta postal i eren venudes. És dins aquest gran bloc on hi ha el conjunt fotogràfic més important de Fargnoli com a fotògraf documentalista, amb les fotografies que documenten indrets, poblacions i la gent que vivia a les comarques gironines. També és important d'aquest bloc els nombrosos encàrrecs que va rebre, tant de particulars com d'institucions públiques i també privades.

Inventari iconogràfic

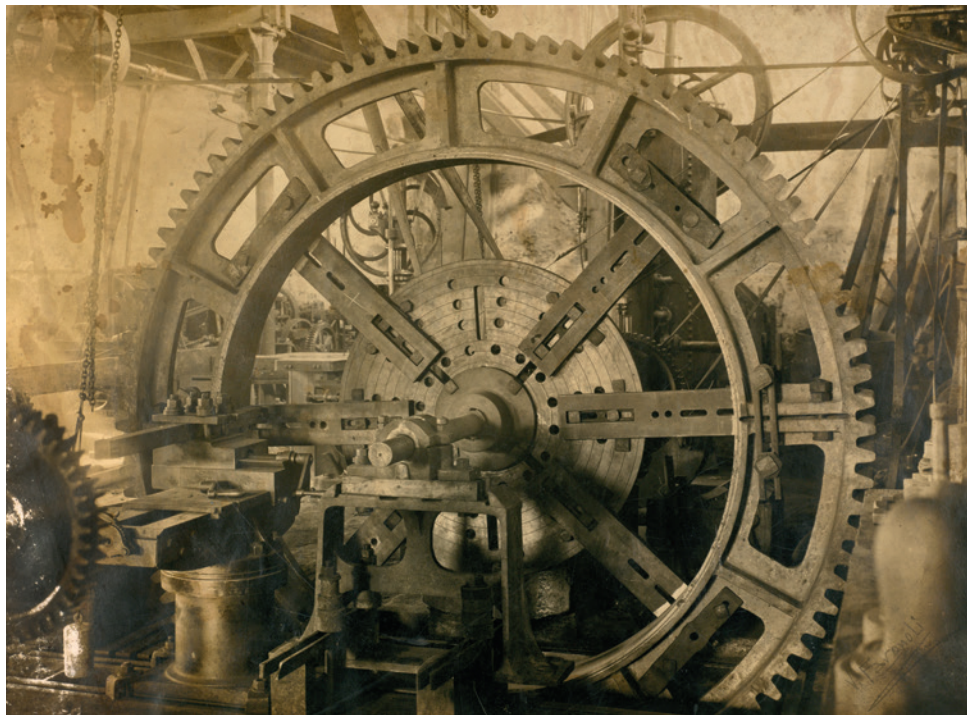
El 1916 col·laborà amb l'Arxiu Mas de Barcelona en diverses campanyes per a la creació de l'inventari iconogràfic de Catalunya, patrocinat per l'Institut d'Estudis Catalans. Moltes de les fotografies d'aquesta campanya es conserven a l'Arxiu Mas, sense la seva signatura. Entre d'altres encàrrecs, cal destacar que entre els anys 1925 i 1929 va elaborar la publicitat de les orquestres de la província de Girona, creant verdaderes fotografies publicitàries, i que entre 1942 i 1944 va rebre l'encàrrec de fotografiar totes les masies de les comarques gironines amb interès històric i arquitectònic.

A través de tot aquest treball fotogràfic de més de trenta anys molt intensos, es desprèn el seu estil majoritàriament documental, però en una part de la seva obra hi trobem pinzellades i trets expressius que l'acosten a les tendències fotogràfiques europees que s'estaven desenvolupant coetàniament en altres països europeus. Ens referim, certament, a l'estil fotogràfic denominat *nova objectivitat* o, fins i tot,

Entre les diferents facetes de Fargnoli hi trobem el fotògraf com a participant en concursos

a alguns aspectes de la *nova visió*. Entre els elements propers a aquests estils que empra Fargnoli observem com juga sovint amb la precisió del punt de vista per donar profunditat de camp a les imatges, i també que fa servir els nous plans picats i contrapicats. També emfatitza en algunes imatges la forma i la textura dels objectes naturals o quotidians fent que adquireixin una vida autònoma i específica i, tot i que no ho fa en un primer pla com ho feia la nova objectivitat, si mirem amb detall la seva obra, observem que també sap donar vida pròpia als arbres i als objectes geològics a través de la tècnica fotogràfica, i això l'apropa a la manera d'entendre la fotografia de les noves avantguardes del moment. Tracti el tema que tracti, totes les imatges mantenen un gran equilibri intern i una cuidada composició. Per a la nova objectivitat allò essencial és que l'estructura, la textura o la forma dels objectes esdevingui visible i cobri una expressivitat per si mateixa, que faci visible l'essència de l'objecte, i en aquest sentit una part de les imatges de Fargnoli van en sintonia amb aquesta nova manera de veure la fotografia. Així mateix, la nitidesa i la llum, sovint presents d'una manera homogènia, defensen una fotografia plenament realista. També guarda paral·lismes amb el fotògraf alemany August Sander, el qual retratava persones de totes les classes socials i ocupacions amb un estil semblant al que desplegava Fargnoli quan retratava homes, dones, famílies de diferents entorns socials, des de pagesos fins a personalitats cultes o burgesos, i els mostrava sovint amb gran nitidesa, frontalitat i pulcritud.

Per tot això, podem dir que la mirada de Valentí Fargnoli, majoritàriament emmarcada en l'estil documental, ha donat una empremta especial a la Girona d'uns anys que venien marcats per una Catalunya amb molts canvis socials i polítics. En molts dels seus encàrrecs s'hi trasllada la mentalitat científica pròpia del noucentisme, amb l'afany de catalogar objectes d'art o arquitectures; prioritza la informació pròpia de la fotografia documental i alhora guarda una estètica amb algunes analogies amb fotògrafs internacionals, conscientment o no. La fotografia de Fargnoli és d'esperit reposat,

Ajuntament de Girona. CRDI (Valentí Fargnoli)

perfeccionista, sovint és un bàlsam per als ulls, i està impregnada d'un gaudi estètic que sens dubte el posiciona com un dels grans fotògrafs del segle xx, no només de Catalunya sinó de més enllà de les nostres fronteres. Sense Fargnoli, els indrets d'una època mai haurien tingut testimoni visual, i gràcies a aquest document visual la història de la nostra gent i els seus pobles sembla que cobri vida en el nostre present.

Marta Grassot Radresa és historiadora de l'art, tècnica superior d'arxius especialitzada en fotografia i la seva història.

Per saber-ne més

BOADAS, Joan; IGLÉSIAS, David. *Valentí Fargnoli (1885-1944)*. Girona: Ajuntament de Girona: Rigau Editors, 2010. (Girona Fotògrafs; 5)

GRASSOT, Marta. *Valentí Fargnoli, 1885-1944: De la fotografia artística a la nova objectivitat*. Torroella de Montgrí: Fundació Mascort, 2013.

SUQUET, M. Àngels; VÉLEZ, Pilar, *Els germans Fargnoli i el noucentisme gironí*. Girona: Ajuntament de Girona, 1999.

>> *Maquinària de la foneria Alberch instal·lada a l'interior d'un taller, 1926. La nova objectivitat apostava per mostrar els objectes quotidians amb tota la seva bellesa, formes i textures.*

Entre 1942 i 1944 va rebre l'encàrrec de fotografiar totes les masies de les comarques gironines amb interès històric i arquitectònic